

8 FITES A L'HORITZÓ

1 Prestar llibres digitals

Les biblioteques no poden girar l'esquina al llibre digital. L'ús dels dispositius electrònics de lectura s'ha convertit en un hàbit per a cada vegada més persones i ha sacsejat el mercat editorial. Davant d'aquesta realitat en creixement, les biblioteques catalanes pujaran al carro dels e-books amb una plataforma virtual que permetrà agafar en préstec títols en format digital. Serà un servei gratuït amb el carnet de les biblioteques que està previst que s'estreni aquesta primavera i que sorgeix amb la voluntat de combatre la pirateria en el sector. "Disparar el servei de préstec digital hauria d'incentivar-ne la compra", explica la cap del Servei de Biblioteques de la Generalitat, Carme Fenoll, que espera que el canal sigui "tan o més senzill d'utilitzar que les pàgines de pirateria".

La iniciativa neix després que el ministeri de Cultura posés en marxa l'any passat el projecte Ebiblio, un servei de préstec de llibres digitals per a tot l'Estat i que les comunitats autònomes han anat incorporant. Però a Catalunya aquesta plataforma va arrossegar polèmica perquè no disposava de llibres en català. Més tard, el ministre de Cultura, José Ignacio Wert, va comprometre's a introduir llibres amb les llengües cooficials de l'Estat durant el 2015.

En qualsevol cas, els primers llibres en català de la plataforma arribaran gràcies a la Generalitat i la Diputació de Barcelona, que hi invertiran prop de 170.000 euros. Cada títol tindrà entre 25 i 50 llicències, és a dir, es podrà prestar a entre 25 i 50 persones simultàniament. Per utilitzar la plataforma els usuaris hauran de disposar del seu propi aparell de lectura digital. Una vegada acabi el període de préstec (que serà de 21 dies), l'arxiu desapareixerà del dispositiu.

2 Unificar catàlegs i carnets

És el gran repte històric pendent de la xarxa de biblioteques: crear un catàleg únic de totes les biblioteques pagades amb fons públics (que inclouen les universitàries, les especialitzades i les de centres d'ensenyament no universitari). Aquesta és l'ambició a llarg termini de la Generalitat. Però de moment els esforços se centren a fusionar els catàlegs Aladí (que funciona als 225 centres de la demarcació de Barcelona sota l'empareda de la Diputació) i Argus (a les 148 de Tarragona, Lleida i Girona, que depèn la Generalitat), una fita que esperen complir l'any vinent i que es durà a terme en dues etapes. Primer es posarà en marxa una passarel·la virtual que enllaçarà els dos catàlegs i permetrà a l'usuari veure tots els equipaments públics catalans que disposen del llibre que busca. Més endavant es fusionaran totes les bases de dades dels equipaments en una de sola. També es crearà una aplicació per a *smartphones* i tauletes per consultar el catàleg de tots els espais de Catalunya. "La gestió serà més còmoda i l'usuari podrà veure el conjunt del fons amb més rapidesa i facilitat", apunta el gerent de serveis de biblioteques de la Diputació de Barcelona, Jordi Permanyer. Un altre objectiu és unificar el préstec interbibliotecari i assignar la distribució a una única empresa per "escurçar l'entrega i agilitzar el procés", diu Permanyer.

La fusió de catàlegs i serveis es complementarà amb una campanya per fer conèixer el carnet únic, que ja existeix: des del 2010 el carnet d'una biblioteca pública es pot utilitzar a tots els equipaments públics catalans, tot i que els bibliotecaris han de fer una gestió interna si l'usuari prové d'una altra demarcació. Fenoll reconeix que "cal fer més difusió del carnet únic" i aconseguir que "els ciutadans percebin les biblioteques públiques com una sola marca". El pas següent serà transformar el carnet en una targeta cultural amb avantatges i descomptes en teatre, cinema, música i art. La Generalitat està buscant aliances en el sector i analitza els resultats d'una prova pilot que ha tingut lloc a Girona.

3 Resoldre el conflicte pels drets d'autor

La modificació del cànon de la propietat intel·lectual va revolucionar l'estiu passat les biblioteques. A instàncies d'una directiva europea que exigeix pagar drets d'autor per les obres prestades, el govern espanyol va aprovar un reial decret que obliga les entitats gestores d'aquests equipaments a pagar dos cànons. El primer, que s'aplica des de l'agost, és de 0,05 euros per cada persona que hagi utilitzat el servei de préstec bibliotecari en l'últim any. El segon estableix el pagament de 0,004 euros per cada títol amb drets d'autor que s'hagi prestat durant l'any. Però aquest últim cànon no s'aplicarà fins a l'any vinent: de moment, les biblioteques paguen 0,16 euros de drets d'autor per cada obra adquirida.

Tot plegat va aixecar polseguera, sobretot perquè a Catalunya aquests pagaments recauen en gran part als ajuntaments. Per això, la Generalitat va demanar al ministeri de Cultura que assumís el cànon per evitar que afectés els pressupostos municipals. Alguns consistoris van aprovar mocions en contra i alguns partits van presentar proposicions sol·licitant la suspensió del reial decret. "No ens consta que cap municipi hagi pagat", afirma Fenoll, que considera que l'execució d'aquest cànon és "molt complicada". El Centre Espanyol de Drets Reprogràfics (CEDRO) serà l'ens que gestionarà els diners recaptats, i precisament l'entitat està en converses amb la Federació Espanyola de Municipis i Províncies (FEMP) per trobar una manera de centralitzar els pagaments. "És una mesura de còmput difícil", diu la cap del Servei de Biblioteques.

En aquests moments, el pagament del cànon està en *standby* per part dels consistoris, a l'espera de trobar una proposta consensuada de cobrament.

4 Crear un cànon literari de clàssics catalans

La reivindicació d'un cànon de clàssics catalans per a totes les biblioteques no és nova. El 2012 un grup d'escriptors, editors, periodistes i traductors ja va fer explícita aquesta demanda a través del manifest *Clàssics catalans a les biblioteques de la Generalitat*. Per donar-hi resposta, l'administració catalana va crear la comissió de patrimoni literari, que en teoria havia de consensuar una política de mínims d'entre 40 i 50 títols per als equipaments. Tres anys després, aquesta mesura encara no s'ha aplicat ni s'ha fet conèixer cap cànon. "És un tema controvertit i difícil, però el tenim pendent", admet Fenoll, que reconeix que la comissió "fa molt que no es reuneix". Segons la cap del Servei de Biblioteques, estan treballant amb la Institució de les Lletres Catalanes (ILC) per tirar endavant aquest cànon, tot i que encara no tenen cap data per a la seva creació.

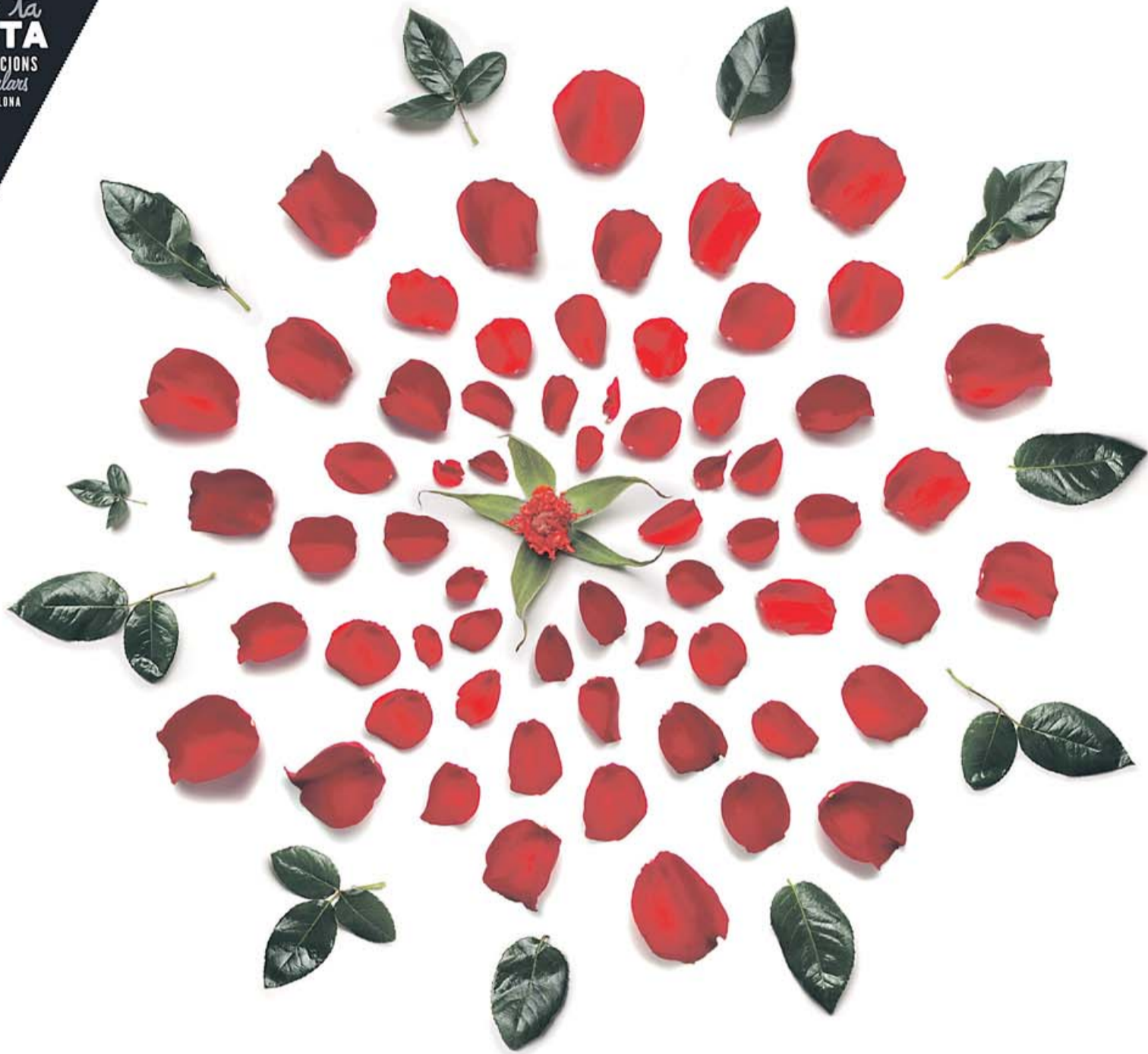
L'historiador Enric Pujol, que va ser un dels impulsors del manifest del 2012, defensa que la seva demanda no ha perdut vigència. "És fonamental per tenir els referents clars i a l'abast", assegura Pujol, que creu que aquest tema "anirà apareixent si no es resol". Pujol lamenta que "si per als editors publicar un clàssic català ja és arriscat, encara ho és més si no va a parar ni a les biblioteques". L'historiador també assenyala que aquest futur cànon ha d'incloure referents de ficció però també d'història, pensament, filosofia i altres disciplines. "Un cànon és un element pedagògic de primera per explicar el nostre patrimoni", afirma. Tot i això, Pujol explica que algunes biblioteques sí que tenen en compte els clàssics a l'hora d'elaborar el seu fons.

¿Però qui decideix com es dissenyen els fons? Cada equipament té certa autonomia en l'adquisició de llibres. A través del Suport de l'Adquisició Bibliotecària (SAB), la Generalitat ofereix les novetats editorials catalanes per als centres i els bibliotecaris trien els títols que volen, segons assegura Carme Fenoll. Fa poques setmanes la Generalitat va anunciar que algunes biblioteques també adquiriran títols a les fires del llibre de Catalunya per disposar així de les novetats editorials amb més rapidesa. La Diputació de Barcelona –i en menor mesura la de Lleida i Girona– també compren llibres a través d'un procés menys directe. En el cas de Barcelona, una comissió regular de bibliotecaris fa una selecció mensual de títols i d'aquesta llista cada biblioteca escull els que necessita. La tercera via d'adquisició de títols són els ajuntaments, que també doten els fons de les biblioteques.

NÚRIA JUANICO BARCELONA

**FES ta
FESTA**
LES TRADICIONS
més populars
DE BARCELONA

El sol il·lumina les paradetes de la ciutat, arriba la tradició catalana més esperada: la diada de Sant Jordi.
Regalem roses, somriures, petons, llibres, solidaritat... Un dia molt nostre on la llegenda reviu la ciutat de llum i colors, on els sentiments són tradició i les mirades llegeixen els cors. Surto aquest dia tan especial a passejar per Barcelona i penso: "Estimo aquesta diada tan nostra. Estimo Sant Jordi".

ESTIMO
SANT
JORDI
2015

www.barcelona.cat/santjordi

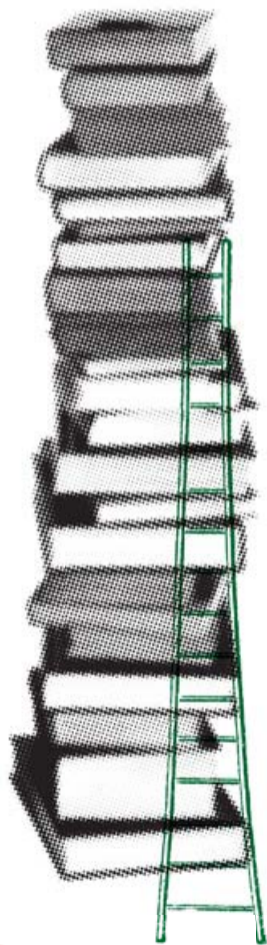
BARCELONA
inspira **ONA**

Ajuntament de
Barcelona

5 *Adaptar-se a la caiguda del préstec de discos i audiovisuals*

El préstec de discos i audiovisuals ha caigut en picat. Del 2009 al 2013 el préstec de discos va disminuir un 62,2%, mentre que el d'audiovisuals va decreïxer un 74,75%. Davant d'aquesta realitat, Fenoll reconeix que les biblioteques han de reaccionar. "D'aquí cinc anys potser ja hi haurà pocs discos a les biblioteques", planteja la cap del Servei de Biblioteques de la Generalitat, tot i que no descarta que els equipaments exercixin "una funció de preservació de la música del territori". Ara, segons Fenoll, el repte principal és "escollir quin paper juguem en aquest món digital". Una de les opcions és bolcar-se plenament en l'entorn virtual i crear llistes de cançons a plataformes com Spotify, un servei que algunes biblioteques ja ofereixen. Però Fenoll deixa clar que volen dur a terme un paper de prescripció i que volen mantenir-se en contacte amb el món musical i audiovisual a través de projectes conjunts, activitats i conferències a les biblioteques.

6 *Millorar les biblioteques escolars*

Algunes veus del sector educatiu reclamen més atenció a les biblioteques escolars. "Malgrat que no passa amb totes, moltes estan adormides", assenyala el president de la Federació d'AMPA (FAPAC), Àlex Castillo. Critica el pla d'impuls a la lectura del departament d'Ensenyament perquè "no dota de personal les biblioteques, sinó que les deixa en mans del voluntariat", un fet que Castillo troba "ridícul i xocant". En aquesta línia la responsable de la biblioteca infantil i juvenil de l'Associació de Mestres Rosa Sensat, Amàlia Ramoneda, subratlla que "la formació és precària i no tots els centres treballen en equip amb el bibliotecari, de manera que algunes biblioteques es basen en la improvisació i l'atzar". A més, posa de manifest que "no sempre es parteix d'un fons de qualitat" i assenyala que "en molts casos no hi ha una dotació econòmica per iniciar o actualitzar els llibres de les biblioteques".

Des del departament d'Ensenyament, la subdirectora general de Llengua i Plurilingüisme, Mònica Pereña, apunta que l'auge del món digital obliga a repensar el rol de les biblioteques escolars, que "han d'anar més enllà d'un espai exclusiu per llegir". Segons Pereña, "no tot és comprar llibres, ja que cada vegada més la informació s'obté a través de la xarxa". Per això considera que aquests espais han de desenvolupar una doble funció: "Fomentar l'hàbit lector i proporcionar accés a la informació virtual als estudiants i professors".

Un altre dels reptes d'aquests equipaments segons el president de la FAPAC és enfortir el contacte entre les biblioteques escolars i les públiques perquè tinguin "una relació fluida". En aquest sentit, Pereña precisa que ja hi ha acords entre les institucions per deixar llibres en préstec de matèries especialitzades i evitar duplicitats en els fons. "Hem de consolidar aquest vincle", afirma la subdirectora, que destaca que el futur de les biblioteques escolars estarà marcat per l'accés al fons des de molts punts i nodrir-se dels recursos d'internet.

7 *Ampliar i digitalitzar la Biblioteca de Catalunya*

La Biblioteca de Catalunya té dos reptes a l'horitzó: ampliar el seu espai i digitalitzar el fons. El primer neix davant la necessitat d'ubicar tot l'equip tècnic a la mateixa seu, però també de disposar d'una sala d'exposicions més gran i d'una altra per a conferències, entre altres serveis. "Volem incrementar la visibilitat del recinte perquè es concebi com un espai cultural de referència", afirma la directora de la Biblioteca de Catalunya, Eugènia Serra. En aquests moments la institució comparteix els edificis de l'antic Hospital de la Santa Creu amb l'Escola Massana, però està pendent del trasllat d'aquest centre per ocupar el seu espai. Ara bé, el canvi d'ubicació va per llarg. Tot just fa un mes que es va col·locar la primera pedra del nou edifici de l'escola i l'Ajuntament no preveu que estigui construït fins a finals de l'any 2016.

El segon repte que té la Biblioteca de Catalunya és un objectiu "permanent i constant", en paraules de Serra. La digitalització del fons es va engegar el 2007, quan la biblioteca va signar un acord amb Google Books. Des d'aleshores s'han digitalitzat prop de 130.000 documents, entre els quals hi ha llibres, publicacions periòdiques, partitures i material gràfic. Malgrat que el fons de la biblioteca consta de prop de 4 milions de documents, només digitalitzen els que no tenen drets d'autor vigents. "La nostra tasca també consisteix a posar a l'abast de la ciutadania aquests documents", explica Serra, que reconeix que "el procés és més lent per la limitació dels recursos econòmics". En aquesta línia la biblioteca també té pendent crear un portal digital d'accés als continguts patrimonials catalans.

8 *Construir la Biblioteca Central de Barcelona*

Fa més de 25 anys que es debat sobre la creació de la Biblioteca Central de Barcelona, el centre que coordinaria les biblioteques de la ciutat i impulsaria totes les iniciatives a l'entorn del llibre (físic i digital) i la lectura. Després de canviar diverses vegades la ubicació del futur equipament (en un principi s'havia de construir al Mercat del Born), se li va assignar un solar situat entre l'Estació de França i el passeig de Circumval·lació. El 2009 es va adjudicar el projecte a Nitidus Arquitectes SLP, que va idear una biblioteca amb tres edificis, un dels quals de 1.700 m² dedicat íntegrament al públic infantil i juvenil. També es va destinar un pressupost de 40 milions d'euros a la biblioteca. Tot i això, la iniciativa està congelada.

Per primera vegada des del 2011 les tres institucions involucrades en el projecte –el ministeri de Cultura, la Generalitat i l'Ajuntament de Barcelona– es van reunir al desembre per tornar-ne a parlar. En aquella trobada, el ministeri de Cultura va informar que no podia iniciar les obres de manera immediata perquè no hi ha cap dotació pressupostària per al 2015. La seva proposta era dur a terme el projecte per fases, però l'Ajuntament i la Generalitat s'hi van oposar. "Volem un calendari net i pautat. No acceptarem una proposta que diu que no tenim els diners però que anem començant i després ja ho veurem", assegura el conseller de Cultura, Ferran Mascarell, a l'ARA. La gestió i el manteniment d'aquest equipament aniria a càrrec de la Generalitat, però segons Mascarell això no és un problema: "No ens ha de fer por. És perfectament assumible".

